

ÚSTAV BLÍZKÉHO VÝCHODU A AFRIKY

Oponentský posudek na bakalářskou práci Jakuba Rumpla s názvem „Křesťanská spiritualita v moderní egyptské próze“

Jakub Ruml se ve své bakalářské práci rozhodl zkoumat téma křesťanské spirituality a koptské identity na základě textové analýzy románů dvou významných moderních egyptských autorů, muslimského prozaika Bahā' Ṭāhira (*1935) a koptského literáta a literárního teoretika Edwāra al-Charrāṭa (1926 - 2015). Jedná se konkrétně o jejich romány *Chālatī Šafīja wa-'d-dajr* (1991) a *Ḥidžārat Būbillū* (1993). Koptové, egyptští křesťané, kteří tvoří nejpočetnější křesťanskou komunitu v arabském světě, jsou nedílnou součástí egyptské společnosti a svou autochtonní starobylou kulturou spoluvytvářejí specifický ráz egyptské národní identity.

Kromě úvodu, závěru a seznamu pramenů a sekundární literatury se práce sestává z pěti kapitol. V úvodu práce (s. 6-9) si autor stanovuje výzkumné cíle a také zavádí v práci uplatňované konvence pro přepis arabštiny a překlad ukázek z literárních textů.

V prvních třech úvodních teoreticko-metodologických kapitolách autor předestírá tři témata, jež bude sledovat v obou dílech, případně jejich prostřednictvím bude oba literární texty analyzovat. První z kapitol (s. 10-14) je věnována poetice místa (zejména podle přístupu D. Hodrové), které je v obou dílech spojeno se sakrálním prostorem. Další kapitola (s. 15-19) je pak zasvěcena otázkám koptské identity a kultury, zejména pak ve vztahu ke koptské a obecně i k egyptské arabsky psané literatuře. Třetí z kapitol (s. 20-25) nastiňuje roli světců a mučedníků v křesťanské spiritualitě. Pozornost je následně zaměřena na fenomén mnišství v křesťanské tradici Egypta.

První ze dvou stěžejních analytických kapitol se zaměřuje na dílo *Chālatī Šafīja wa-'d-dajr* od Bahā' Ṭāhira (s. 26-50). Autor práce v tomto díle zkoumá poetiku místa, v daném případě prostředí hornoegyptské vesnice a především blízkého koptského kláštera, v němž se také nachází jeden zvláštní sál (motiv tzv. „místa s tajemstvím“ u A. Hodrové). Ten slouží jako jakýsi depozitář nepoužívaných rituálních předmětů a ikon. Klášter je navíc neoddelitelně symbolicky spjat s jednou z hlavních postav, s mnichem Bišājem. Dále autor rozkrývá symboliku „oslíka“ a „Jidášovy zrady“, dvou biblických obrazů, jež je možné v textu díla rozpoznat.

V druhé analytické kapitole (s. 51-67) se pozornost obrací k románu *Ḥidžārat Būbillū* od Edwāra al-Charrāṭa, jehož děj, který se tentokrát odehrává ve venkovském prostředí dolnoegyptské Delt, je silně spjat s *geniem loci* starobylého pohřebiště (opět sledovaný motiv „místa s tajemstvím“) a také s vesnickým kostelem. Autor práce se pak při analýze literárního díla blíže zaměřuje na symboliku „svatého hříšníka“ (reprezentován postavou strýčka Gorgiho) a „mučednictví“, jež představuje významný prvek koptské spirituality.

V poměrně obsáhlém závěru (s. 68-73) pak nalezneme shrnutí v práci zkoumaných témat a také srovnání společných rysů obou děl.

ÚSTAV BLÍZKÉHO VÝCHODU A AFRIKY

Z hlediska obsahu považuji práci za velmi zdařilou. Téma považuji za dobře zvolené a vymezené, koptská tematika jakožto specifický rys egyptské kultury a literatury si jistě zaslouží větší pozornost, než se jí dostává. Nutno zmínit, že autor práce má díky svému teologickému vzdělání výborné předpoklady ke studiu zvoleného tématu. Svou erudici také prokazuje při práci s Písmem a dalšími křesťanskými prameny a reáliemi. Formulace jsou velmi pečlivé a ocenit je třeba také zdařilou snahu autora o umělecký překlad vybraných pasáží ze zkoumaných děl. Kromě práce s arabskými originály literárních děl autor využívá i arabsky psanou sekundární literaturu.

Pokud jde o formální stránku práce, tak zde jsem kromě přijatelného množství překlepů a nedostatků způsobených nedotaženou editací textu (občasné nevhodně dělení vět, občasná absence čárek v souvětí apod.) nezaznamenal žádné podstatné nedostatky. Obecně mám k práci jen několik drobných připomínek a také dotazů:

- Dovolil bych si poopravit vokalizaci plurálu od *rāhib* „mnich“ na *ruhḅān*, nikoli *rahḅān* (s. 23, pozn. 52).
- Ve významu „poustevník“ bych spíše očekával tvar *mutawaḥḥid* (pl. *-ūn*) oproti uvedenému *muwaḥḥid* (tamtéž).
- Příliš nerozumím části překladu: „*A nejen to, nýbrž pár těchto pověřivců se bálo o svou úrodu, když prošla od jeho zlého oka...*“ (s. 32) - v originále: „*bal kānat qillatun min-a 'l-muwaswisīna tachāfu 'alā 'z-zar'ci min 'cajni-hi...*“ Zde bych navrhol překlad upravit.
- Rád bych v souvislosti s koptskou identitou položil několik otázek k diskuzi v rámci obhajoby: Lze říci, jakou roli hraje v současnosti v koptské identitě koptština? Je možné v zkoumaných literárních dílech nalézt odkazy na užívání koptštiny v rituální praxi Koptů? Odráží arabština, kterou hovoří literární postavy, jejich křesťanskou identitu?

Závěrem mohu konstatovat, že práce Jakuba Rumpla bezpochyby splňuje formální a obsahové požadavky kladené na bakalářskou práci, a proto ji **doporučuji k obhajobě**. Po důkladném zvážení navrhuji práci klasifikovat stupněm „**výborně**“.

V Praze dne 6. 9. 2016

PhDr. Viktor Bielický, Ph.D.
oponent